

Ny forskning om kvalitet i dagtilbud

Undersøgelser af den pædagogiske praksis i danske dagtilbud viser, at der mange steder ikke bliver systematisk evalueret på læringsmiljøet og dermed hvad det betyder for børnenes læring og udvikling.ⁱ Det medfører, at der ikke opnås viden om, hvordan den pædagogiske praksis og læringsmiljøerne kan udvikles eller ændres, så børnene trives, lærer og udvikles bedst muligt. Målene, som dagtilbuddene orienterer sig efter, er ofte aktivitetsmål snarere end pædagogiske læringsmål, så det bliver vanskeligt at vurdere, hvilken kvalitet læringsmiljøet faktisk har. Som det ser ud nu, i oplægget til ”ny styrket læreplan”, bliver læreplanen ikke styrket i den henseende, da den vil indeholde meget brede læringsmål.ⁱⁱ Der vil fortsat kunne forventes meget stor variation i kvaliteten ud over landet.ⁱⁱⁱ

Både danske og internationale undersøgelser viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem dagtilbud af høj kvalitet og børns senere livsmuligheder, herunder hvordan børnene klarer sig i skolen. Forskningen viser også, at det særligt for børn i udsatte positioner er vigtigt, at de møder dagtilbud med høj kvalitet.^{iv}

På den baggrund har UCN taget initiativ til at etablere et forskningsprojekt, hvor der på baggrund af observationer med kvalitetsvurderingsværktøjet ECERS 3 (Early Childhood Environment Rating Scale) gennemføres forskning, der viser kvaliteten af læringsmiljøerne i dagtilbud i Danmark. Forskere ved UCN er pt. ved at gennemføre et pilotprojekt i samarbejde med Hjørring, Norddjurs og Frederikshavn kommuner, der skal afprøve evalueringsværktøjet og teste det i en dansk kontekst.

Hvad skal undersøges og hvordan?

ECERS 3 måler kvaliteten af det læringsmiljø, børnene tilbydes, og som ifølge international forskning har afgørende betydning for hvordan børnene siden hen klarer sig i skolen, i uddannelse og erhverv.^v

Resultaterne af de observationer, som UCN’s certificerede observatører gennemfører, vil på meget sikkert grundlag vise en status/ en baseline for kvaliteten af læringsmiljøet inden for temaerne: Det fysiske rum og indretning, Omsorgsrutiner, Sprog og literacy, Læring, Interaktioner, Organisering, leg og aktivitet.

Resultaterne, der formidles tilbage til deltagerne i en forskningsrapport, vil umiddelbart kunne anvendes til at vurdere kvaliteten af læringsmiljøet og til at udpege eventuelle fokusområder for kompetenceudvikling og praksisudvikling – både internt i dialog mellem personale og ledelse, dagtilbud og forvaltning og eksternt i dialog mellem forvaltning og UCN.

Scoringen inden for de seks temaer i ECERS 3 kan relateres til hvilke områder i den pædagogiske læreplan, de dækker, og hvilke områder i kommunens strategi for dagtilbudsområdet, de korrelerer til. Hermed udpeges områder, der med fordel kan arbejdes med for samtidig at hæve kvaliteten.

Globale og lokale kriterier for kvalitet kommer til at spille sammen. Det er en pointe, at dagtilbuddene i en dansk kommune ikke styrer efter global kvalitet alene – men indarbejder sådanne kvalitetskriterier i den lokale kvalitetsforståelse.

Hvad kan det bruges til?

Resultaterne kan forvaltningen indskrive i kommunens kvalitetsrapport, både som tabeller og med prosa om betydningen af disse, fx de gennemsnitlige scores, og: "sådan er kvaliteten i dagtilbud pt., hvad betyder det og hvad vil dagtilbuddene/områderne arbejde med fremover" osv.. Dermed suppleres de strukturelle og organisatoriske forhold (børnetal, økonomi, bygninger osv.), der oplyses i kvalitetsrapporten – og man kan lokalt i kommune se, hvordan dagtilbuddene agter at understøtte igangværende initiativer og kommunens børnepolitiske mål.

Som opfølgning på observationer og baseline udpeges et mindre sample, der møder gode til høje kvalitetsmål (indikatorerne i ECERS 3 og høje gennemsnit). Med interviews og etnografisk observation kan "best practice" identificeres, dvs. "hvad er det, der gør gode dagtilbud gode", særligt for udsatte børn.

Resultaterne fra forskningsrapporten kan anvendes og sættes i spil på politisk niveau og ledelses niveau, ved at der kan gennemføres efter-måling og resultaterne kombineres med registerdata mv. Gennem statistiske sammenligninger med international forskning og med resultaterne fra projektet "Fremtidens dagtilbud" kan der beregnes effekter af dagtilbud af høj kvalitet i kommunen, dvs. forudsige hvad den givne kvalitet giver af effekt for børnenes læring og trivsel. Der kan fx udvælges et sample (alle børn på fire år), der kan følges frem til en sammenligning med de nationale test i 2.klasse. Det medfører et forskningsbaseret udgangspunkt for beslutninger på alle niveauer, idet der samles data, der viser, hvordan dagtilbuddene gennem tidlig indsats kan forebygge vanskeligheder, der af forskellige grunde kan opstå senere for børnene og deres familier.

Der er international evidens for, at dagtilbud af høj kvalitet kan sikre, at alle børn får muligheder for at udvikle deres potentialer – og mere til - således at senere indsatser og støtteforanstaltninger kan undgås. Dermed får forskningen og dens resultater både et mere strategisk sigte og bliver et svar på aktuelle samfundsmæssige udfordringer, bl.a. om negativ social arv og læringsulighed. Vi ved fra international forskning, at dagtilbud af høj kvalitet holder "hånden under" udsatte børn og deres familier.

Inddragelse af forældre

I forlængelse af undersøgelsen af kvalitet i dagtilbud er UCN sammen med det tyske forskningscenter PädQuis ved Freie Universitet i Berlin ved at forberede et europæisk studie om, hvordan forældrene forholder sig til de samme kvalitetsområder, så forældrenes syn på kvalitet i deres børns dagtilbud kan inddrages i vurdering af hvad, de finder, er vigtigt for deres børn. Det er ikke en tilfredshedsundersøgelse, men en undersøgelse af hvad forældrene faktisk lægger vægt på er kvalitet og dermed en anderledes og mere direkte form for inddragelse. Fx kan det undersøges, om forældrene kan tænke sig, at dagtilbuddene mere direkte inddrager dem, fx gennem små kurser og programmer, der understøtter den læring og udvikling, der sker i familierne, hvilket må anses for at være et vigtigt tidligt indsatsområde i forhold til at give alle børn gode livschancer og minimere ulighed). De udsagn forældrene skal forholde sig til udvikles på baggrund af ECERS 3 og de danske læreplaner, for netop at kunne inddrage dem i dagtilbuddenes udviklingsdialoger og i kommunernes arbejde med tidlig indsats.

Kontakt:

Projektleder: Lektor, ph.d., Torben Næsby, trn@ucn.dk tlf.:72690520 eller

Forskningsleder, docent Tanja Miller, tnm@ucn.dk tlf.72690334

ⁱ Evaluering af loven om pædagogiske læreplaner', udarbejdet af et konsortium bestående af NIRAS Konsulenterne A/S, Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Amtenes og Kommunernes Forskningsinstitut og Udviklingsforum I/S. EVA, 2008.

ⁱⁱ Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (2016). Master for en styrket pædagogisk læreplan. Pædagogisk grundlag og ramme for det videre arbejde med læreplanstemaer og få brede pædagogiske læringsmål.

ⁱⁱⁱ Hansen et al. (2016). Læringsrapport. Uligheder og variationer i dagtilbud. Sammenfatning. Forskningsserien FULM. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

^{iv} Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (2016). [Bleses et al] Børns tidlige udvikling og læring. Målgrupperapport.

^v Taggart et al (2015). How preschool influences children and young people's attainment and development outcome over time. Research Brief. London: Institute of Education. University College London